

ANKARA ETNOĞRAFYA MÜZESİNDEKİ NOMAD KARAKTERLİ HALILAR

Sevim İŞLEK

Ankara Etnoğrafya Müzesi, çeşitli halı ve seccade tiplerini içinde toplamaktadır. Müzede teşhirde altı adet Nomad karakterli halı vardır. Bunların dördü tam, ikisi parça halindedir. Biri Türk - İslâm Eserleri Müzesinden gelme, bir diğeri satın alınma, dördü de Besim Atalay Beyin müzeye hediyesidir. Yakın tarihlerde müzeye girmişlerdir. Yüzyıllar boyu belirli bir yol takip ederek, sanat dünyasına çeşitli örnekler veren Türk halıcılığında ayrı bir yeri olan bu tip halılar, şimdiye kadar yeterince incelenmemiştir. Biz bu sayfalarda onları, sanat açısından değerlendirmeye çalışacağız. Yalnız, halıları teşhirden indirmek imkânı olmadığından, müzede buldukları yerde fotoğrafları çekilmiştir. Bu nedenle, iyi sonuç elde edilememiştir. (Resim: 1, 2, 3, 4, 5, 6).

DEĞERLENDİRİLMESİ

Halk sanatı diyebileceğimiz bu halılar, köylerde, yaylalarda ve evlerde yaşayan halkın, kendi ihtiyaçları için ve kendi iç varlıklarını tabii haliyle dokumaya aksettirerek meydana getirdikleri eserlerdir. Kurt Erdmann, 15. Asır Türk halısı kitabında, halıları, dokunduğu yerlere göre, dört grupta toplar: 1) Ev endüstrisi: Ev ve köy ihtiyacını karşılayan küçük boy halılar. 2) Şehir halıları. 3) Daha büyük işler yapan halı atölyeleri eserleri. 4) Saray siparişlerini karşılayan atölyelerin halıları¹. Bu gruplamaya göre No-

mad karakterli halılar, köy ve çoban ihtiyacına cevap veren halılar ile ikinci gruptaki şehir evlerinde dokunan halıları içine alır ve bunlar, çoğunlukla resimsiz ve kontrolsüz olarak dokunurlar. Bu tip halılar, ilk düğümlü halı zamanından bu yana yapılagelmiştir. İlk düğümlü halıların, Orta Asya'da çadır halkı tarafından, keçe ve kilimlerini dokudukları tezgâhlar üzerinde, ufak bir değişikliklerle okunduğu anlaşılmaktadır. Bunların örnekleri tamamen zihinden halı üstüne işlenmekte idi ve bu örnekler anadan kızına geçip, ailece bilinen birtakım basit ve sade geometrik şekillerden ibaretti. Aynı şekiller Türkmen'ler tarafından bugün de Anadolu'da kilimler üzerinde devam ettirilmektedir².

O devirleri düşünenecek olursak, daha tam bir yerleşme olmamışken, ilk halının bir atölye eseri olduğunu söylemek çok gülünç olur. Nasıl o günkü halılardan elimizde birşey yoksa, ilk Nomad karakterli halılardan da örnek aramak ve bulmak imkânsızdır. İlk halı madem ki atölyede yapılmamıştır, o halde bir köy, ya da göçebe halısıdır³.

Anadolu Selçuklarına gelinceye kadar, önemli bir parça kalmadığı için, halı sanatını onlarla başlattığımız gibi, Nomad karakterli halıların da o devirde var olduğunu, daima kendi bünye-

2. Sümerbank. Aylık Endüstri ve Kültür dergisi, Temmuz. İstanbul. 1961, sayı: 1, (Atif Saynaç tarafından)

3. Sevinç Özudoğru, Nomad karakterli halılar, İstanbul Edebiyat fakültesi, Sanat Tarihi lisans tezi, 1966.

1. Kurt Erdmann: 15. asır Türk halısı, İstanbul Edebiyat Fakültesi yayınları, İstanbul, 1957, sahife: 105.

sinde tarihî devirlerde kişiliğini kaybetmediğini kabul edebiliriz. Bu halılar, 12. ve 15. yüzyılda olduğu gibi, bugüne kadar devam edegelmişlerdir. Yalnız ihtiyaç için yapıldıklarından ve ayrıca eskime, yıpranma, zaman aşımı gözönüne alınırsa, bunların çok eski örneklerini zamanımızda bulmak güçtür. Fakat her devre ait, her kompozisyonda bu tip halılar vardır; ancak camilere hediye edilen geç devir örnekleri zamanımıza gelmiştir.

Bugün genel hayat şartları değişmesine rağmen, eski değer ve nitelikte Afşar, Türkmen, Yörük, Yağcı Bedir, Kürt aşiret halıları olduğu gibi, köy ve şehir adlarıyla anılan, örneğin: Konya Karapınar, Konya İncesu, Bor, Niğde, Maden, Saray, Sille, Obruk, Yahyalı, Kavak, Karaman v.s. halıları vardır. Ve bunlar, gelenek ve safiyetlerinden hiçbir şey yitirmemişlerdir.

Çoğunlukla, malzeme olarak kalın, orta, ya da uzun boyda, az bükümlü yün, ya da yün-kıl karışımı hav kullanılmıştır ve gevşek dokumadır. Uçlarda bazen renkli, örgülü saçaklar yer alır. Boyları küçüktür.

Gördes düğümlüdür. 10 cm² de 400 - 900 - 1300 gibi değişik sayılarda düğümlenmiştir. Argaç, çift bükümlü beyaz yündür. Bazen de kıl-yün karışımı görülür. Arıçda, tek büküm, çoğunlukla kırmızı rengin nüanslarında yün kullanılmıştır. Bazen kaba beyaz, bazen de kahverengi, zeytin yeşili, ya da lácivert yün tercih edilmiştir.

Renkler, daima kök boya ile elde edilmiştir. Tabii renkler: Beyaz, siyah, kahverengi, mordur. Bölgelere göre renk nüansları değişir. Türkmen aşiretlerinde tabii renk yünlerle beraber, kırmızı nüansları, mavi, sarı, mor vardır. Yörük'lerde yine tabii renklerle lácivert, kırmızı, mor, yeşil nüansları, sarımsı renkler tercih edilmiştir.

Çoğunlukla, bir geniş, iki dar bordürden meydana gelir. Bazen, bölge

özelliklerini gösteren, iki başta mazgal motifleri yer alır (Desen: 1) (Resim: 1).

Motifler, çoğunlukla geometrik formdadır, aynı zamanda stilize bitki ve hayvanlar da kullanılır. Dörtgenler, altıgenler, sekizgenler, sekiz köşeli yıldızlar esas motiflerdir ve bunların etrafı çok defa çengellidir.

Kompozisyon şemaları geometriktir ve çok çeşitlidir.

Ankara Etnografya Müzesi'ndeki Nomad karakterli halılar grubuna soktuğumuz halıların kompozisyon şemaları, madalyonlardan meydana gelmiştir. Fakat hem madalyonlar ve hem de düzen şekli birbirinden farklıdır. Örnekleri incelersek:

(Resim: 1) Konya Karapınar halısında: (Parlak sarı, yeşil, kırmızı hâkim) Geometrik formların yanında, stilize bitki motiflerinin de yer aldığı görülür. Ortada, dolgusu çengelli bir çokgen ve bunun iki ucunda üçgen görünüşünde motiften meydana gelen dikey bir kompozisyon şeması gösterir.

(Resim: 2) Konya İncesu halısında: (Bordo ve lácivert gibi, karanlık renkler hâkimdir) Üst üste ve uç uca sıralanmış, içi kancalı ve geometrik dolgulu, kancalı konturlu üç çokgenden meydana gelen bir dikey kompozisyon gösterir, bir önceki gibi.

(Resim: 3) Yağcı Bedir halısında: (Balıkesir, Sındırgı, Bigadiç, Bayramiç, Savaştepe dolaylarında yaşayan Yağcı Bedir aşiretinin dokuduğu koyu lácivert, bordo ve beyaz renklerin kullanıldığı ve aşiretin adıyla anıldığı küçük boy seccadedir) Ortada, stilize çiçekli konturlu baklava madalyon ve dik üçgen şeklinde çift mihraptan meydana gelmiştir. Buna benzer halı, Heinrich Ropers'in (Les Tapis D'orient 1958) kitabında vardır⁴.

4. Heinrich Ropers, Les Tapis D'orient, Paris, 1958, sahife : 95, Levha : 28.

(Resim: 4) Türkmen seccadesinde de, yine dik üçgen çift mihrap ve zemin ortasında baklava madalyondan meydana gelen bir kompozisyon görülür.

(Resim: 5) Kilim taklidi halıda, altıgen madalyonlar yanyana ve üstüste sıralanırlar.

(Resim: 6) Halı parçasında, zeminin görülebildiği kadarında, sekizgen yıldız şeklinde kartuşlar sırası yer alır. Tümünün kompozisyon şemasını doğru olarak meydana çıkarmak imkânsız da olsa, çeşitli yüzyıllara ait motiflerin derlenmesinden meydana gelen bir kompozisyon hissini verir. Bu halıda, kartuş şeklinde motiflerin üstüste ve yanyana sıralandığı bir kompozisyon şeması kullanılmış olabilir.

Yukarıdaki örneklerin kompozisyon şemalarından da gördüğümüz gibi, Nomad halıları serbest sanat zevki ile yapılmış da olsalar, şehir atölyelerindekine benzer görünüştedirler. Örneğin :

(Resim: 1-2) Madalyonları ve dolguları çeşitli olmasına rağmen, dizilişlerinden ötürü, Anadolu Yörük halısı⁵⁻⁶, Anadolu kilimi⁷ ve Yağcı Bedir halısı⁸ ile benzer durumdadır. Ayrıca, Kafkas Kabistan⁹, Gensche ve 18. yüzyıl Kafkas Ejder halısında¹⁰ (madalyon ve dolguları farklı da olsa) halının boyunun küçülmesiyle, desenden çok desende kullanılmış olan parçalar küçüldüğünden, ortada baklava şemasından kalan kısım, bizim halıların kompo-

zisyon şemasına benzer bir şema gösterir. Ayrıca, İran Hemedan¹¹ ve Şiraz¹² halılarının kompozisyonları ile de benzerlik açıktır.

(Resim: 3) Uşak Transilvanya (Siebenbürgen) seccadeleri ile benzerlik gösterir¹³. Kompozisyon şeması benzediği gibi, orta madalyonun konturları, iç dolgusu ve alınlık iç dolgusu motifleri de çok benzer.

(Resim: 4) deki halının kompozisyon şemasının, bir evvelki örneklere benzerliğinden bahsedilebilir.

(Resim: 5-6) da, 1. tip Holbein halılarının zemin şemasını görmekteyiz¹⁴. Yalnız (Resim: 5) de sekizgenlerin yerini altıgenler, (Resim: 6) da ise kartuşlar almıştır. Ayrıca bunlar Orta Asya Teke Türkmen halıları¹⁵, Memlûk halısı¹⁶, Kafkas halılarının kompozisyon şemalarındadır¹⁷.

Motiflerini incelersek :

Zeminde kullanılan altıgenleri (Desen: 2), Carl Johan Lamm'ın Fustat'da bulunduğu parçalarda da görebiliriz (Desen: 3)¹⁸. Anadolu kilimi ve cicimlerde de aynı altıgenlere rastlanır. Cicim ve kilimler, göçebelerin yaptığı bir tekstil olduğuna göre, buradaki Nomad karakterli halılarla benzerliği açıklanmış olur.

11. Herman Haack : adı geçen eser, sahife : 26, levha : 7.

12. Rudolf Neugebauer, Julius Orendi : Orientalischen Teppichkunde, Leipzig. 1922, sahife : 202, levha : 132.

13. Sümerbank, adı geçen dergi, sahife : 81, resim : 41.

14. Kurt Erdmann, adı geçen eser, sahife 26, levha : 24 ve sahife : 27, levha : 24 a.

15. Heinrich Ropers, adı geçen eser, sahife : 280, levha : 20 ve sahife : 272, levha : 193.

16. W. Bode - E. Kühnel, Vorderasiatische Knüpftteppiche Aus alterer Zeit, Leipzig. 1922, levha : 89.

17. Kurt Erdmann, Europa und der Orientteppich, Berlin, und Mainz, 1962, sahife : 25.

18. Kurt Erdmann, 15. asır Türk halısı, sahife : 69, levha : 64.
Erdoyun Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 1957.

5. Sümerbank, Aylık Endüstri ve Kültür dergisi, Halı semineri özel sayısı, Cilt : 5 Temmuz - Ekim, Sayı 49-52, İstanbul, 1965, Sahife : 115, resim : 57.

6. Heinrich Ropers, Les Tapis D'orient, Paris, 1958, sahife : 105.

7. Herman Haack : Echte Teppiche, München, 1956, sahife : 19.

8. Kâzım Dirik, Eski ve Yeni Türk Halıçılığı ve Cihan Halı Tipleri Panaromasi, İstanbul, 1938, sahife : 71.

9. Heinrich Ropers, adı geçen eser, sahife : 141, levha : 72.

10. Heinrich Jaboby, Sammlung Orientalischer Teppiche, Berlin, 1923, sahife : 49.

Küçük boydaki içi kaঞ্চalı sekizgenler dıştan kaঞ্চalı sekizgenler, Selçuk halısında içi kaঞ্চalı sekizgenler olarak görülür¹⁹.

(Resim: 2) deki uzun kaঞ্চalı dikdörtgen (Desen: 4) ve zemin etrafındaki ufak kaঞ্চalı baklavalar (Desen: 5), Kafkas göçebe halısı olan Kazak halısında, uzun kaঞ্চalı çokgen ve zemini çevreleyen içi kaঞ্চalı ufak sekizgenler olarak yer aldığı görülür²⁰.

Bordürlerde incelendiğinde, şehir atölyeleri eseri birçok halı bordürleri ile benzerlikler bulunabilir. Örneğin:

(Resim: 5) in kıvrık, köşeli (S) motifli bordürü (Desen: 6), (Resim: 6) nın iç bordüründeki dolgun ve ilâveli (S) leri (Desen: 7), Ankara Etnoğrafya Müzesinde teşhirde olan bir Holbein halısının (parça halinde) iç ve dış bordüründe köşeli olarak karşımıza çıkar. Böylece örnekleri çoğaltmak her zaman mümkündür.

Yukarıdaki karşılaştırmalarda gördük ki, Nomad karakterli halıların gerek kompozisyon şemaları, gerekse motifleri, 13. yüzyıl Anadolu Selçukları ile başlayıp, Holbein, Uşak halıları, Anadolu seccadeleri ile birlikte devam etmiştir. Buradan da anlaşıldığına göre, bu tip halılar, tam bir serbesti içinde, daha ilkel ellerde yapılmış olsalar da, kendi şehir atölyelerimizdekine paralel bir gelişme göstermişler ve bugüne kadar aynı oluş içinde, eskisi gibi devam etmişlerdir. Ayrıca 19. yüzyıl Orta Asya Türkmen halılarındaki motif ve bazı kompozisyon şemalarına benzerlikleri gözönüne alınarak, eski Türkmen halıları ile bağı unutulmamalıdır. Göçebelerin yaptığı kilim ve cicimlerde de görülen bütün benzer geometrik dekorlar, Orta Asya süslemesine dayanırmakla izah edilebilir.

Bazı İran, Şiraz, Hemedan, Feraghan halılarının kompozisyon şema ve motif benzerlikleri ise, herhalde İran'ın bu bölgesinin geç devirde, dolaylı bir etki alması şeklinde izah edilmelidir zannederiz.

Ayrıca, Nomad karakterli halılar, Kafkas halılarına benzerlikleri yüzünden (motif ve kompozisyon şeması), birçok kimseleri yanıltabilir, ya da Kafkas etkisinden bahsettirebilir. Oysa, Selçuklu'lardan beri geleneğin devam etmesi ile ve bazılarında bölge unsuru olan iki baştaki mazgal motiflerinin bulunması ile ve Kafkas halılarının, Türk halılarının tesirinde kaldığı gerçek olduğundan, Nomad karakterli halıların, Anadolu halısı olduğu kesinlikle kabul edilmelidir. 19. yüzyıl Kafkas halılarında Anadolu motiflerinin tekrar görüldüğü bir gerçektir. Bu, orijinallerinin aynı olması ile izah edildiği gibi, göçebelerin karşılıklı etkilerde bağı temin etmesi ile de ayrıca ifade edilmelidir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, önceleri evlerde dokuma başlayan ilk halıcılığımız, Anadolu'da Selçuk Türkleri tarafından geliştirilmiş ve herbiri sanat eseri olan ilk güzel halılar meyhalıcılığımız Anadolu'da Selçuk Türk-halı tiplerinin yanında, 13. yüzyıldan başlayıp, bugüne kadar gelmiş olan Nomad karakterli halılar ise, tarihî devirler içinde, siyasî değişiklikler etkisinde kalmadan, eski geleneklerini devam ettirmişlerdir.

BİBLİYOGRAFYA

- Aslanapa, Oktay : Türk sanatı, Doğan Kardeş yayınları, İstanbul, 1962
- Aslanapa, Oktay : Ernst Diez - Oktay Aslanapa : Türk sanatı, Edebiyat fakültesi yayınları, İstanbul, 1955
- Bode - Kühnel : Vorderasiatische Knüpfteppiche Aus alterer Zeit, Leipzig, 1922
- Dirik, Kâzım : Eski ve Yeni Türk Halıcılığı ve Cihan Halı Tipleri Panoraması, İstanbul, 1938

19. Kurt Erdmann, aynı eser, sahife : 4, levha : 3.

20. Ali Hosain, Les tapis D'orient, Paris, 1956, sahife : 17.

- **Durul, Yusuf** : (Türkmen, Yörük, Afşar halı ve kilim motifleri üzerinde araştırma), Etnoğrafya dergisi, Sayı : 2, Ankara, 1957
- **Erdmann, Kurt** : 15. asır Türk halısı, Edebiyat fakültesi yayınları, İstanbul, 1957
- **Erdmann, Kurt** : Europa und der Orientteppich, Berlin und Mainz, 1932
- **Hosain, Ali** : Les tapis D'orient, Paris, 1956
- **Haack, Herman** : Echte Teppiche, München, 1956
- **Jaboby, Heinrich** : Sammlung Orientalischer Teppiche, Berlin, 1923
- **Neugebauer, R. Orendi, J.** : Orientalische Teppichkunde, Leipzig, 1922
- **Özüdoğru, Sevinç** : Nomad karakterli halılar, Edebiyat fakültesi, Sanat tarihi bölümü, lisans tezi, İstanbul, 1966
- **Özbel, Kenan** : Anadolu tefriş halıları, Ankara, 1943
- **Ropers, Heinrich** : Les Tapis D'orient, Paris, 1958
- **Sümerbank, Ayık Endüstri ve Kültür Dergisi** : Sayı : 1, Temmuz, İstanbul, 1961
- **Sümerbank, Ayık Endüstri ve Kültür Dergisi** : (Halı semineri özel sayısı) : Cilt : 5, Temmuz - Ekim, Sayı : 49-52, İstanbul, 1965

K A T A L O G

RESİM : 1

- En. No.** : 15268, Konya Karapınar halısı, Devir : 18. yüzyıl sonu.
- Boyutu** : En : 110 cm, Boy : 160
- Düğümü** : Gördes düğümlüdür. 10 cm². de H : 29, V : 36 düğüm vardır (H : horizontal, V : vertikal).
- Malzeme** : Sert, kalın, uzun boyda yün. Argaç : Çift büküm, ince, beyaz yün. Arıç : Tek büküm, ince, kırmızı yün.
- Renkler** : Kırmızı, sıklâmen, açık yeşil, petrol yeşili, sarı, siyah, beyaz.
- Durum** : Kilim kısmı püsküllenmiş, havı dökülmüş. Yer yer ezikler var.
- Zemin** : Rengi açık yeşil. Ortada sıklâmen renkli zeminli, araları beyaz rozet çiçekli konturlu bir çokgen ve bunun iki ucunda üçgen motiflerden meydana gelen dikey bir kompozisyondan meydana gelir. Orta çokgenin içinde, meandır konturlu, kırmızı zeminli baklava madalyon yer alır. Baklavanın içi, kenarları Küfi harfi andıran ok başlı şeritlerin alt ve üstte birleşerek meydana getirdiği çokgendir. Zemininde sıklâmen, sarı, siyah geometrik şekiller yer alır. Baklava madalyondan yukarı ve aşağıya sap meydana getiren mavi renkli çift ok başı ve bu saptan karşılıklı çıkan sarı göbekli mavi rozet çiçekleri görülür. Zeminde, iki uzun kenarda iki üçgen meydana gelir. Ortalarında stilize çiçek demetleri yer alır.
- Bordürler** : Sadece geniş bordür vardır. Geniş bordürün zemin rengi siyahtır. Bir içe bir dışa dönük stilize çiçek motifleri (stilize palmet) ile, bir içe bir dışa diyagonal konmuş, ortası gamalı haç motifli levha ve buna alt ve üstte bağlanan ikişer küçük karenin meydana getirdiği motifin alternatif yerleştirilmesinden meydana gelir. Desen renkleri : yeşil, kırmızı, beyaz, sıklâmen, siyah, sarı.
- Mazgal motifli bordür : Baş ve sonda, geniş bordürden sonra yer alır. Değişik renk sıralı mazgalların karşısında, iki kenarı ufak

rozet konturlu küçük üçgenler vardır. Bu üçgenlerin sivri köşesinden çıkan siyah sap üzerinde, yine ufak çiçekler yer alır. Zemin rengi kırmızıdır. Desen renkleri : Sarı, yeşil, açık mavi, beyaz, siyah, sıklâmen, kırmızı (Desen : 1).

- Şeritler : Zeminin etrafını, sarı zeminli, kırmızı ve açık mavi renk zik-zak motifli şerit çevirir.
- Kilim : İki dar kenarda, 5.5 cm. lik, kırmızı - yeşil çizgilidir.

RESİM : 2

- En. No. : 251, Konya, İncesu halısı, Devir : Geç devire ait.
- Boyutu : En : 122 cm. Boy : 210 cm.
- Düğümü : Gördes düğümlüdür. 10 cm² de H : 31, V : 37 düğüm vardır.
- Malzeme : Sert, orta kalınlıkta, orta boyda yün. Argaç : Tek büküm, beyaz yün. Arıç : Tek büküm, lâcivert yün. Her düğüm sırasından sonra 3-2-2-3-3-3-3 sıra geçirilmiştir.
- Renkler : Bordo, açık ve koyu mavi (lâcivert), küf yeşili, turuncu.
- Durum : Kilim kısımları püsküllemiş. Uzun kenardaki 25 cm. lik yırtık dikilmiş. Bir köşesi kopmuş. Yer yer ezikler var.
- Zemin : Bordo renktedir. Halının uzun kenarları boyunca üç tane baklavamsı çokgen, uc uca yerleştirilmiş ve ufak kancalı, beyaz bantla belirtilmiş. Çokgenlerin içersine iki uzun kenarı kancalı, iki dar kenarı uzun ok başlı ve içi geometrik motif dolgulu dikdörtgen yerleştirilmiş (Desen . 4). Yalnız, orta çokgenin içindeki dikdörtgenin dolgusu, gamalı haçtır. Dikdörtgenin etrafı çepeçevre, içleri rozet dolgulu sekizgenler ile çevrelenmiş. Zemindeki üçgen sahalara, bir kenarları kancalı, içi benek dolgulu karşılıklı iki üçgen ile doldurulmuş. Araya yatık Z motifleri yerleştirilmiş. Ayrıca zeminin dört kenarına, konturları kancalı ufak baklavalara dizilmiş (Desen : 5). Zeminin alt tarafında 10 cm. kadar olan kısımda renk değişmiş ve zemin rengi turuncu olmuştur.
- Bordürler : Bir esas, iki dar olmak üzere üç tanedir.

Esas bordür : Genişliği 14,5 cm. dir. Beyaz zemin üzerinde, basamaklı baklavalara birleştirdiği altıgenlerin içersine, kancalı, geometrik yıldızlar yerleştirilmiş. Üçgen sahalarda çift kancalı, geometrik motif yer alır. Desen renkleri : Mavi, turuncu, bordo, lâcivert. (Desen : 8).

İç bordür : Genişliği 3 cm. dir. İki uzun kenarda, bordo zemin üzerinde mavi renkli, bir içe bir dışa bağlanmış stilize dallar yer alır. İki dar kenarda, bu bordürün yerini, noktalı bir motif alır. Dış bordür : Genişliği 3 cm. dir. İki uzun kenarda iç bordürün eşi yer alır, sadece zemin rengi farklıdır. Zemin rengi mavi, desenler bordürdür. Dar iki kenarda, bu bordür daha basitleşmiştir (Desen : 9).

- Şeritler : Bordürleri, mavi - bordo benekli şeritler ayırır.
 Kilim : İki dar kenarda, 3 cm. genişliğinde, lâcivert ve kırmızı renk desenli, kilim kısmı vardır.

RESİM : 3

- En. No. : 6524, Yağcı Bedir halısı, Devir : 19. yüzyıl sonu.
 Boyutu : En : 93 cm. Boy : 145 cm.
 Düğümü : Çok yüksekte asılı olduğundan, sayılamadı.
 Malzeme : » » » » »
 Renkler : Bordo, lâcivert, beyaz.
 Durum : Oldukça iyi.
 Zemin : Lâcivert renktedir. Çift mihraplı ve mihrap dıştan kancalıdır. Mihrap beyaz konturla belirtilmiştir. Zeminin ortasında, kırmızı zeminli bir baklava yer alır. Baklavanın konturları bir rozet, bir yaprağın alternatif sıralanması ile çizilmiştir. Madalyonun ortasında stilize bir çiçek yer almakta ve bundan haçvari, ince sap çıkmaktadır. Haçın iki, karşılıklı kolu, KEMGÖZ motifi ile nihayetlenmektedir. Baklavanın dışındaki boşluklar, ufak rozet çiçekleri ile doldurulmuştur. Uzun kenarlarda zemin, bordürden beyaz renkli zik - zak motifi ile ayrılır. Desen renkleri : beyaz, lâcivert.

Alınlık : Zemin rengi kırmızıdır. Alınlıkta, simetrik yerleştirilmiş, beyaz ve lâcivert renkli, büyük ve küçük rozet çiçekleri görülür. İki uzun kenarından köşeli, çift başlı, beyaz kancalar sarkar. Rozetlerin üzerlerinde zik - zak motifi yer alır.

- Bordürler : Bir tek bordür vardır. Kırmızı zemin üzerinde, beyaz ve lâcivert renkli, sekiz köşeli yıldız ile, diyagonal sıralı ufak rozetlerin alternatif yerleştirilmesinden meydana gelir.
 Kilim : İki dar kenarında, 10 cm. lik kırmızı - lâcivert renk çizgili, kilim kısmı vardır.

RESİM : 4

- En. No. : Bulunamadı, Türkmen halısı, Devir : 19. yüzyıl.
 Boyutu : En : 100 cm. Boy : 124 cm.
 Düğümü : Gördes düğümlüdür. 10 cm² de H : 17, V : 25 düğüm vardır.
 Malzeme : Sert, kalın, orta boyda yün. Argaç : Çift büküm, orta kalınlıkta, lâcivert yün. Arıç : Tek büküm, orta kalınlıkta, lâcivert yün.
 Renkler : Kiremit kırmızısı, mavi, sarı, beyaz, siyah, turuncu.
 Durum : Kilimi püsküllemiş. Bazı yerlerinin havi dökülmüş. Oldukça iyi durumda.

- Zemin** : Çift mihraplıdır. Mihrap dik üçgen şeklindedir. Zemin, kiremit kırmızısı rengindedir. Ortada, kenarları kancalı baklavadan bir madalyon vardır. Baklavanın üst ve altında, iki dar kenarı tırpanlı, içi haç dolgulu iki dörtgen (tarak motifi) yer alır. Tarak motiflerinin üstünde mihrap nişi içinde, iç içe geçmiş çift kanca motifi vardır. Zeminin diğer boşlukları ufak, rozet çiçekleri ile doldurulmuştur. Alınlık : Mavi renklidir. Alınlığa simetrik olarak, dar kenar şeridi tarafından kesilen, içleri sekiz köşeli yıldız dolgulu iki sekizgen yerleştirilmiştir. Boşluklar, ufak, serpmeye rozet çiçekleri ile doldurulmuştur. İki uzun kenarda alınlık ince şerit halinde devam etmektedir.
- Bordürler** : Bir esas, iki dar olmak üzere üç tanedir.
- Esas bordür : Genişliği 17.5 cm. dir. Beyaz renk zeminlidir. İçleri zik - zak dolgulu geometrik kartuşlardan meydana gelmiştir. Üçgen sahada üçer tane üçgen grubu yerleştirilmiştir. Renkler : kiremit kırmızısı, sarı, mavi, turuncu, beyaz.
- İç bordür : Genişliği 4.5 cm. dir. Turuncu zeminlidir. Ufak rozet çiçeklerinin yanyana dizilmesinden meydana gelmiştir. Beyaz, mavi, kiremit kırmızısı, sarı renklerde dir.
- Dış bordür : Genişliği 5.5 cm. dir. Turuncu renkli zemin üzerinde kare forma uydurulmuş rozet çiçeklerinden meydana gelmiştir. Konturlar siyahtır. Renkler : sarı, kiremit kırmızısı, mavi, beyazdır.
- Şeritler** : Kiremit kırmızısı ve mavi şerit ile, zik - zak şeritlerdir.
- Kilim** : Bir kenarında 8 cm. lik kırmızı renkte kilim kısmı vardır.

RESİM : 5

- En. No.** : 256, Geç devir Anadolu halısı (parça halinde).
- Boyutu** : En : 100 cm. Boy : 183 cm.
- Düğümü** : Gördes düğümlüdür. 10 cm² de H : 29, V : 34 düğüm vardır.
- Malzeme** : Sert, kalın, kısa boyda, kaba yün. Argaç : Çift büküm, beyaz yün. Arıç : Çift büküm, beyaz yün.
- Renkler** : Kırmızı, koyu yeşil, beyaz, açık turuncu, mavi, kahverengi.
- Durum** : Bir parça halindedir. Alt tarafından beyaz bezle kaplanmış. Görülen iki kenar bordürü, kopuk ve püsküllenmiş. Çeşitli yerlerinde yırtık, ezik ve kopuklar var. Havı dökülmüş.
- Zemin** : Kahverengi zemin üzerinde, beyaz üçgen sarkaçlı konturlu altıgenler, vertikal bir sıraya göre ve yanyana dizilmiştir (Desen : 2). Altıgenlerin zemin rengi çeşitlidir. Altıgenlerin içlerine, geometrik dolgulu, kancalı konturlu altıgenler yerleştirilmiştir. Aralarda kalan baklavalara yerleştirilmiştir.

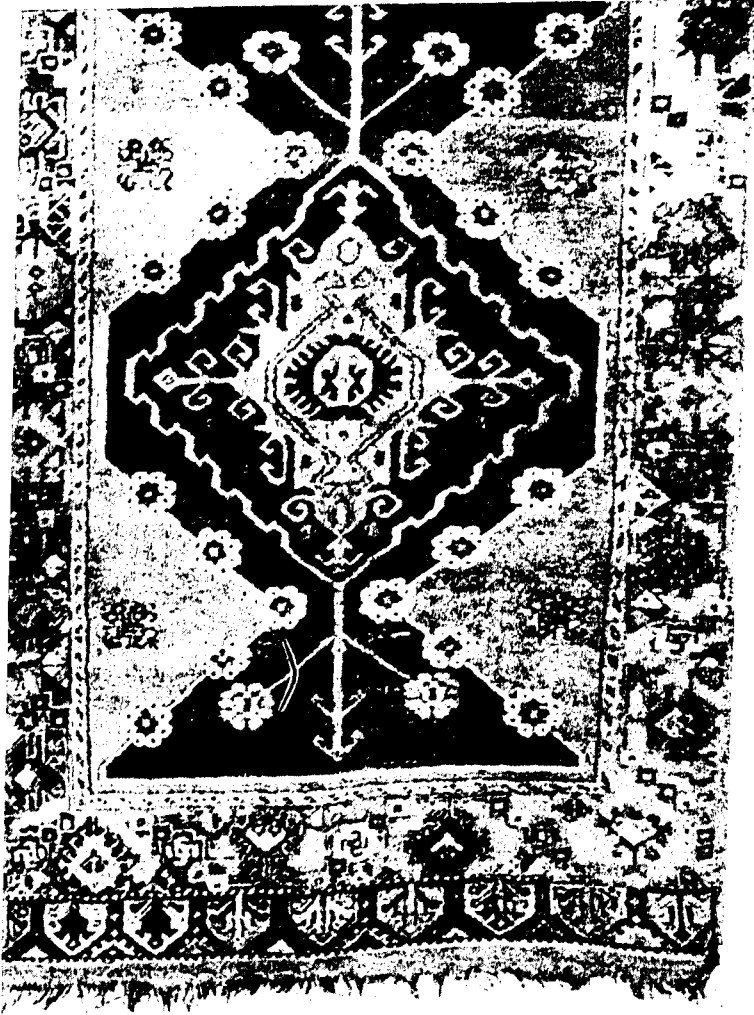
- Bordürler** : İki bordür sırası görülmektedir.
- İç bordür : Köşeli, kıvrık S) motiflerinin arasına diyagonal çift mazgal motifi yerleştirilmiş. Renkler : beyaz, kırmızı, mavi, turuncu, kahverengi (Desen : 6).
- Dış bordür : Açık turuncu zemin üzerinde, üçgen çıkıntılı geometrik motifler (stilize meşe kozalağı motifi) dizilmiş. Aradaki boşluklara, sivri uçları karşılıklı gelen üçgenler yerleştirilmiş.
- Şeritler** : İç bordür zeminden, ufak rozet çiçekli sedef bordür ile ayrılır.

RESİM : 6

- En. No.** : 252, Geç devir Anadolu bordür parçası.
- Boyutu** : En : 46 cm. Boy : 115 cm.
- Düğümü** : Gördes düğümlüdür. 10 cm² de H : 26, V : 27 düğüm vardır. Argaç : Çift büküm, orta kalınlıkta, beyaz yün. Arıç : Tek büküm, kırmızı yün.
- Renkler** : Yeşil, kırmızı, beyaz, mor, açık mavi, sarı, siyah.
- Durum** : Alt tarafından beyaz bez ile kaplıdır. Bazı yerlerinde yırtıklar vardır.
- Zemin** : Parça halinde olduğundan, bütün halinin zemin kompozisyonunu tahmin etmek imkânsız, fakat beyaz zemin üzerinde, büyük ve küçük sekiz köşeli geometrik kartuşların (yıldız) vertikal sıralandığı anlaşılıyor. Her motif, küçük motiflerle bağlanmış, iki tarafına içleri (Z) dolgulu dikdörtgen yerleştirilmiş.
- Bordürler** : Esas bordür : Genişliği 17.5 cm. dir. Yeşil zemin üzerinde basamaklı kare ile eşkenar dörtgenlerin, alternatif sıralanması ile elde edilmiştir. Her motifin içi, stilize bitki ve geometrik motif dolguludur. Aralarına çift yaprak, iki tarafına rozet çiçekleri yerleştirilmiş. Desenler konturludur.
- İç bordür : Genişliği 6 cm. dir. Kırmızı zemin üzerinde, Türkmen'lerin Sinek motifine benzeyen, fakat daha dolgun motiflerden meydana gelmiştir. Her motifin arasına, bir kenarları paralel gelecek şekilde, karşılıklı iki üçgen yerleştirilmiş. Renkler : mavi, sarı, yeşil, mor, beyaz (Desen : 7).
- Dış bordür : Genişliği 6.5 cm. dir. Kırmızı zemin üzerinde köşeli kıvrık dala bağlı, bir içe, bir dışa dönük stilize çiçeklerden meydana gelmiştir. Konturlar siyahtır.
- Şeritler** : Bordürleri, beyaz - kırmızı noktalı şeritler ayırır.
- Not** : Müze elemanlarının verdiği bilgiye göre, bu halı, Besim Atalay Beyin büyük annesi tarafından dokunmuştur.

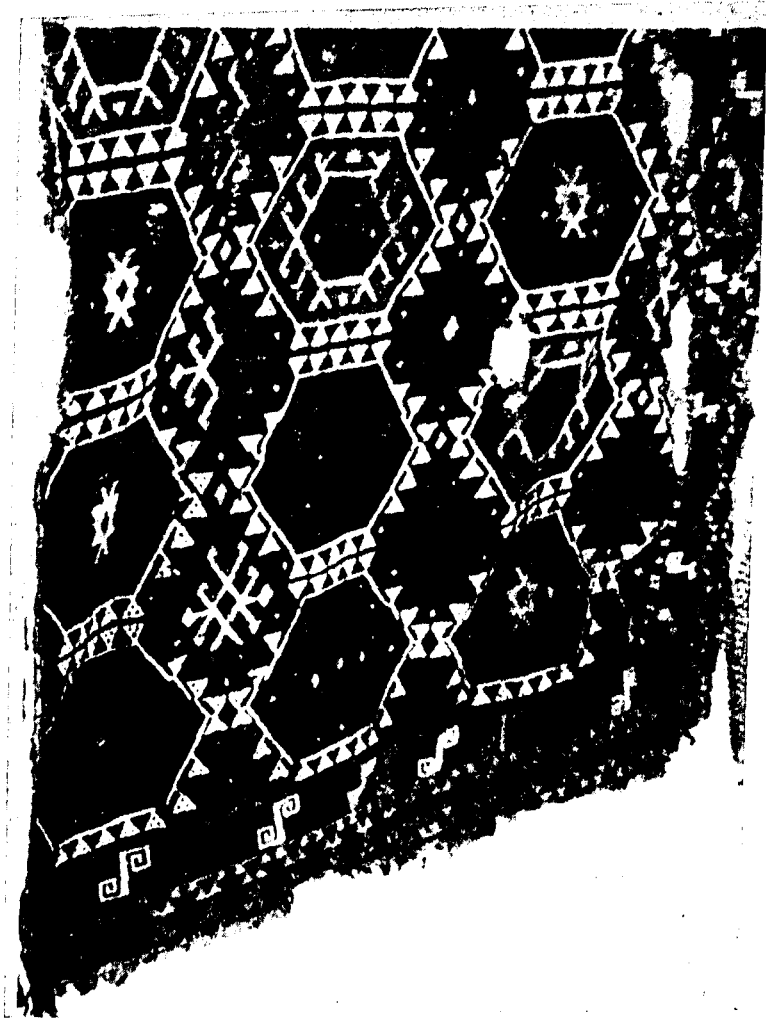
Res. 2 Konya Incesu halisi

Res. 1 Konya Karapınar halısı

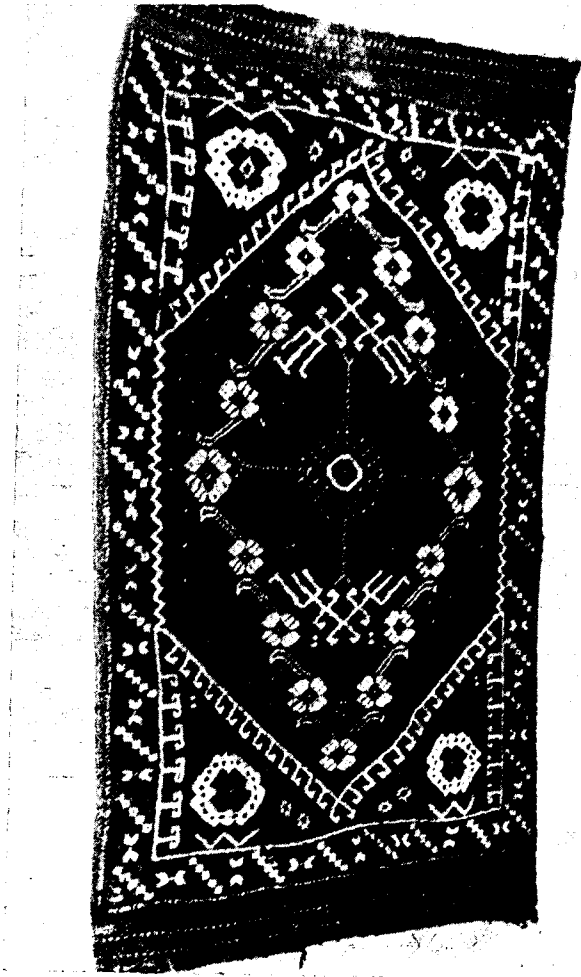
Res. 6 Geç devir Anadolu halısı (bordür parçası)

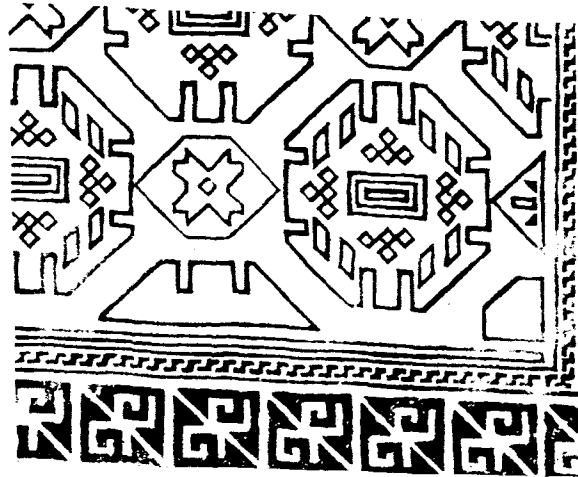
Res. 5 Geç devir Anadolu halısı (parça halinde)

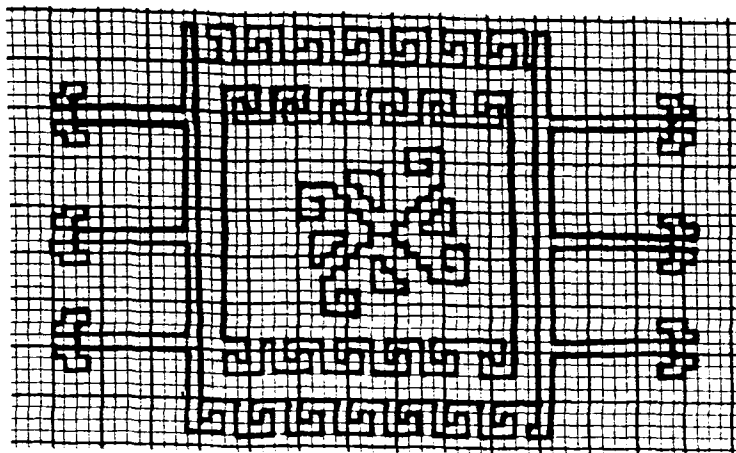
Res. 4 — Türkmen halısı

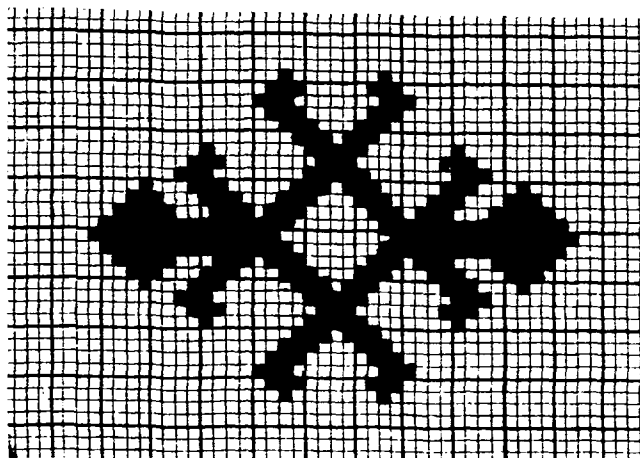
Res. 3 -- Yağcı Bedir halısı

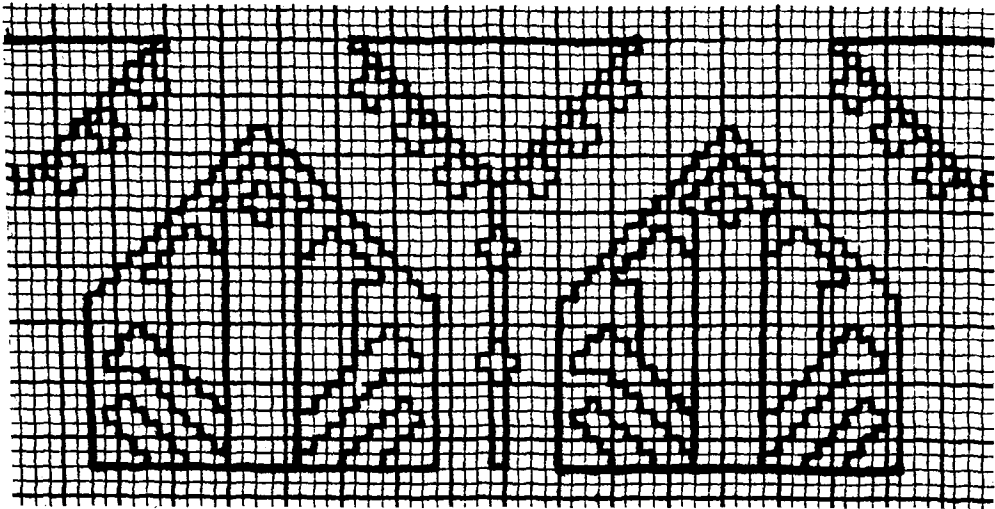
Desen : 3

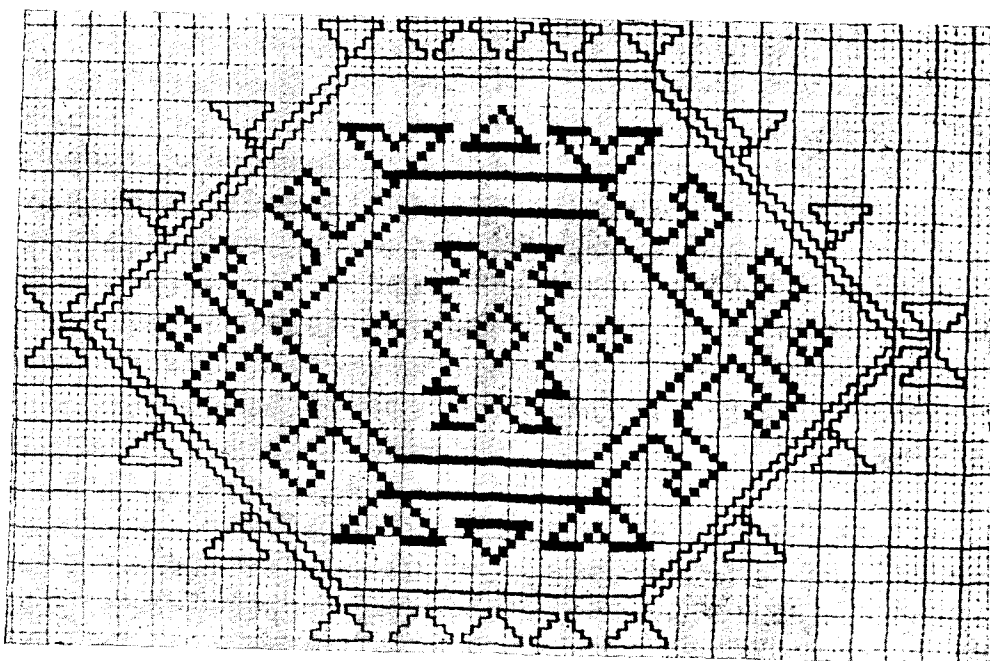
Desen : 4

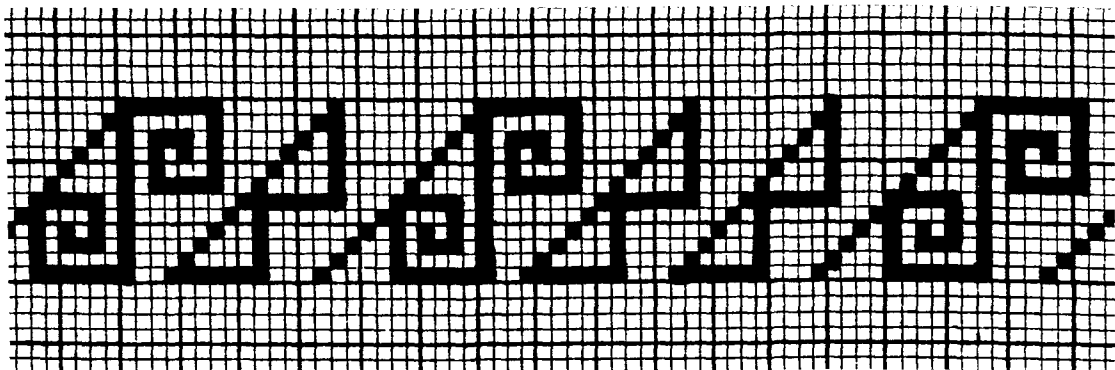
Desen : 5

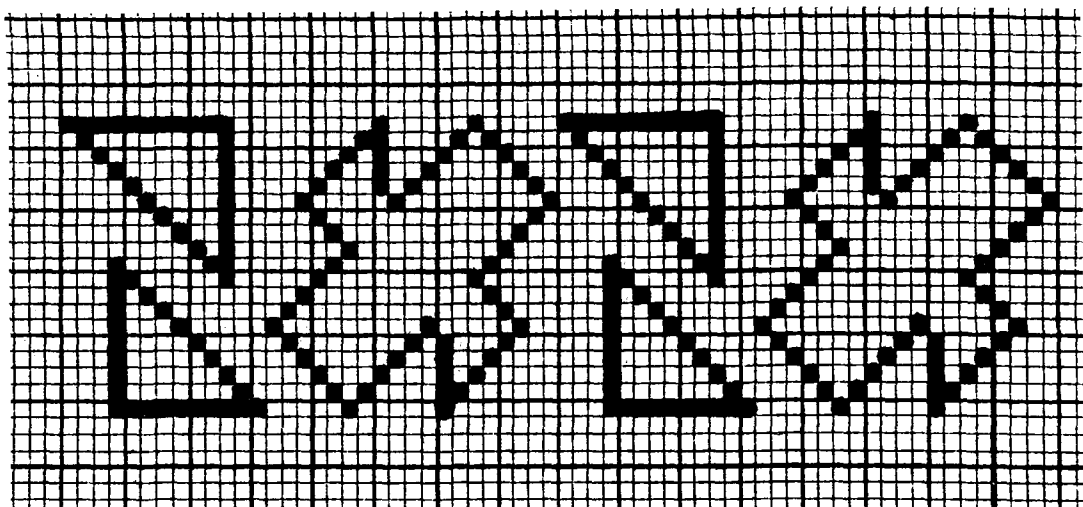
Desen : 1

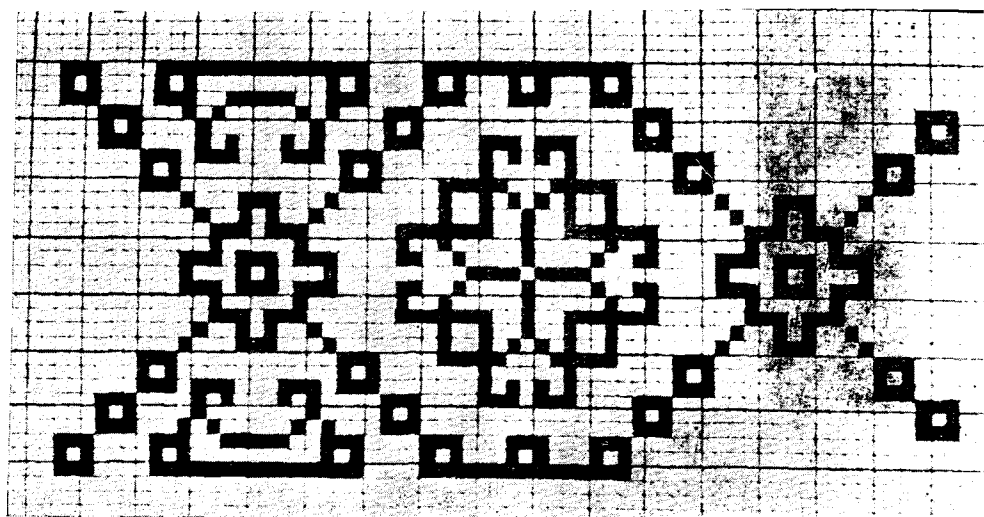
Desen : 2

Desen : 6

Desen : 7

Desen : 8